

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง "สำนักข่าวจิจิ เพรส กับบทบาทที่มีต่อชุมชนคนญี่ปุ่นในประเทศไทย" นี้ ผู้วิจัยกำหนดแนวคิดหลักทางทฤษฎีเพื่อใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ประเด็น ปัญหาในการวิจัยไว้ 3 แนวคิด ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องสำนักข่าวระหว่างประเทศ

Oliver Boyd-Barrett ได้กล่าวไว้ในหนังสือ The International News Agency ว่า "สำนักข่าวทั่วโลกไม่ว่าจะเป็นสำนักข่าวแห่งชาติ หรือ สำนักข่าวระหว่างประเทศต่างก็มีรูปแบบโครงสร้างการบริหาร การจัดการที่คล้ายคลึงกัน มีความเป็นเอกลักษณ์ จะต่างก็ตรงการคัดเลือกเนื้อหาข่าว ที่จะเน้นหนักไปในด้านใด ความคล้ายคลึงกันในด้านต่าง ๆ ของสำนักข่าวที่สำคัญคือ

1. การเป็นเจ้าของ และการควบคุม (Ownership + Control)

สำนักข่าวนี้อาจมีรูปแบบการเป็นเจ้าของ และการควบคุมที่สำคัญ 3 รูปแบบคือ (1) หนังสือพิมพ์เป็นเจ้าของ (2) หนังสือพิมพ์เป็นเจ้าของ แต่ให้อำนาจการควบคุมอยู่กับลูกจ้างประจำ และ (3) การแบ่งผลประโยชน์กัน อย่างไรก็ตามสำนักข่าวส่วนใหญ่จะมีรูปแบบเป็น Nonprofit Corporation สมาชิกที่สำคัญมี 2 กลุ่ม คือ Regular และ Associate โดยที่สมาชิกปกติ มีสิทธิลงคะแนนเลือกผู้อำนวยการ และมีสิทธิซื้อพันธบัตร และสัดส่วนการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ผู้อำนวยการ จะขึ้นอยู่กับ จำนวนพันธบัตรที่ถืออยู่ด้วย

2. รายได้ (Revenues) และ ลูกค้า (Clients)

รายได้หลักของสำนักข่าวมาจากตลาดลูกค้าภายในประเทศ (Domestic Markets) รายได้จากต่างประเทศส่วนใหญ่ มาจากประเทศที่มั่งคั่ง ในส่วนของลูกค้าก็เช่นกัน ลูกค้าในประเทศ จะสำคัญที่สุดสำหรับสำนักข่าว ลูกค้าแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ ลูกค้าที่เป็นสื่อ (Media Clients) และ ลูกค้าที่ไม่ใช่สื่อ (Non-Media Clients)

3. ขอบเขตการให้บริการ (Range of Services)

โดยปกติ สำนักข่าวจะให้ความสำคัญกับตลาดภายในประเทศมากกว่าตลาดต่างประเทศ มี Broadcasting Wire (สำหรับบริการการกระจายเสียง) Voice Commentaries (ให้บริการข่าวสำหรับ เคเบิลทีวี) นอกจากนี้ยังมีบริการ Print Service, News Photo เป็นต้น

ในส่วนการกระจายข่าว สำนักข่าวมีรูปแบบการกระจายข่าว 2 อย่างคือ การรับตรงจากสำนักข่าว และ การรับโดยผ่านสำนักข่าวแห่งชาติของแต่ละประเทศ

4. โครงสร้างและขั้นตอน (Structure & Process)

จากการศึกษาของ David Manning White เกี่ยวกับการทำหน้าที่เป็นผู้รักษาประตู (Gatekeeper) ของ Telegraph Editor ในกระบวนการคัดเลือกข่าว เพื่อนำมาลงในหนังสือพิมพ์นั้น พบว่า กระบวนการคัดเลือกข่าวจะขึ้นกับปัจจัยพื้นฐานทางสังคม และความเชื่อที่เหมือนกันของผู้ที่ทำหน้าที่ คัดเลือกข่าวและผู้รับ

แต่จากการศึกษาเมื่อเร็วๆ นี้ กลับพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือกข่าวเริ่มเปลี่ยนไป มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นคือจะขึ้นกับโครงสร้างการเป็นเจ้าของ และการจัดการของแต่ละองค์กรสื่อด้วย

สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เมื่อสื่อเริ่มมีธุรกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง กลายเป็นอุตสาหกรรม คือนอกเหนือจากการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว ปัจจุบันข่าวยังครอบคลุมไปถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของงานประชาสัมพันธ์ และ อุตสาหกรรมอื่นๆ นอกเหนือจากการประชาสัมพันธ์ด้วย ทั้งนี้เพื่อใช้ข่าวเป็นกลยุทธ์นำไปสู่ความสำเร็จในกิจการใดกิจการหนึ่ง

สำหรับสำนักข่าวนั้น การคัดเลือกข่าวจะมีปัจจัยทั้งจากภายใน และ ภายนอกองค์กรเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจัยทั้งสองด้านดังกล่าว จะเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้แต่ละสำนักข่าวสามารถถล่มกรองข่าวและนำเสนอข่าว เพื่อตอบสนองกลุ่มลูกค้าเป้าหมายของตัวเองได้อย่างสมบูรณ์

โครงสร้างและการทำงานของสำนักข่าวมี 2 รูปแบบคือ

Editorial Control สำนักข่าวจะทำงานภายใต้เงื่อนไขของเวลา สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ Continuous Deadline หรือ กำหนดส่งต้นฉบับที่ต่อเนื่อง กล่าวคือ เวลา และ ความเร็วเป็นตัวจำกัดที่ทำให้สำนักข่าวต้องส่งข่าวทันทีเพื่อแข่งกับเวลา ทำให้ไม่มีเวลาที่จะเจาะข่าวเขียนข่าวลึก หรือ รายละเอียดมากเท่ากับสื่ออื่น ๆ ทำให้นักข่าวของสำนักข่าว ต้องติดต่อกับสำนักงานอยู่ตลอดเวลา เพื่อ รายงานข่าวให้ทราบเป็นระยะ ๆ แม้ว่าบางครั้งกำลังปฏิบัติหน้าที่นักข่าวอยู่ในสนามสงครามก็ตาม ข่าวจะถูกส่งเข้าไปให้กองบรรณาธิการในสำนักงาน และ กองบรรณาธิการจะเป็นผู้คัดเลือกข่าว ข่าวอาจ จะได้รับการตีพิมพ์หรือไม่ก็ได้ ขึ้นกับพิจารณาของกองบรรณาธิการ

Bureau System จัดว่าเป็นระบบที่สำคัญของสำนักข่าว และสำนักข่าวส่วนใหญ่ยังคงรักษารูปแบบระบบดังกล่าวไว้ คือ การมีตัวแทนนักข่าวในแต่ละท้องถิ่นทั่วทุกมุมโลก เพื่อหาข่าวในประเทศนั้น ๆ จะไม่มีการจ้างนักข่าวเต็มเวลา แต่จะเป็นการทำงาน Freelance หรือพวก Stringers เท่านั้นที่รายงานข่าวเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้น ส่วนนักข่าวเต็มเวลาส่วนใหญ่จะถูกส่งไปตามประเทศโลกที่สาม อย่างไรก็ตามจำนวนนักข่าวแบบเต็มเวลาของแต่ละสาขาจะมีไม่มาก อาจจะมีเพียง 1-2 คน เท่านั้น เพื่อติดตามรายงานข่าว แต่ถ้าเหตุการณ์รุนแรงขึ้น นักข่าวจากสำนักงานใหญ่จะถูกส่งตัวไปช่วย ในแต่ละกรณีไป จำนวน Bureaux ทั้งในและต่างประเทศของสำนักข่าวแต่ละแห่ง จะกระจายไปไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับความสำคัญของแต่ละภูมิภาค เช่น ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาจจะมี Bureaux อยู่ตาม เมืองหลัก เช่น สิงคโปร์ กรุงเทพฯ จาการ์ต้า เท่านั้นการกระจายสาขาของสำนักข่าวไปตามจุดต่าง ๆ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก แต่ในขณะเดียวกัน สำนักข่าวก็จะถูกควบคุมด้วยระบบสาขา (Bureau System) ในระดับค่อนข้างเข้ม การรวบรวมข่าวสารของแต่ละ Bureau จะถูกตรวจสอบจากสำนักงานใหญ่ก่อนที่จะถูกนำเสนอต่อไป

ผู้วิจัยเลือกใช้กรอบแนวคิดดังกล่าวในการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะ โครงสร้าง การบริหาร การจัดการ และรูปแบบการปฏิบัติงานของสำนักข่าวจิจิ เพรส ว่าต้องอยู่ ภายใต้กรอบของ นโยบายหรือไม่ และ มีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้สำนักข่าวจิจิ เพรส ต้องปรับปรุงตัวเองเพื่อ แข่งขันกับสื่ออื่น โดยเฉพาะในปัจจุบันที่การแข่งขันรุนแรงมาก ทั้งนี้จะวิเคราะห์ตาม ลักษณะของสำนักข่าวทุกด้าน ในรายละเอียดด้านลึก เพื่อ ตอบปัญหานำวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัย ที่มีผลต่อการขยายตัวของสำนักข่าว และ รูปแบบของสำนักข่าวดังกล่าว

นอกจากนั้นยังได้นำแนวคิดเกี่ยวกับนายประตูข่าวสาร (Gatekeeper) เพื่อวิเคราะห์ถึงกระบวนการคัดเลือก กลั่นกรองประเด็น ประเภทของข่าวสารนำเสนอ ต่อผู้รับสารชาวญี่ปุ่น

โดยที่ Kurt Lewin (1940)¹ เป็นบุคคลแรกที่น่าเอาคำว่า ผู้กรองสารมาใช้ใน สาขาการสื่อสารมวลชน เขาได้ใช้แนวความคิดดังกล่าวเพื่ออธิบายว่า ผู้ที่ทำหน้าที่นายประตู ข่าวสาร มีอิทธิพลเหนือการไหลของข่าวสารจากแหล่งข่าวไปสู่ผู้รับได้อย่างไร ผู้กรอง ข่าวสารสามารถเปิด หรือ ปิดประตูเพื่อเลือกหรือไม่เลือกข่าวใดข่าวหนึ่ง โดยอาจจะปล่อยให้ข่าวผ่านไปโดยไม่เปลี่ยนแปลง สารหรืออาจจะย่อให้สั้น ย้ำ หรือตัดทิ้ง

แนวความคิดเกี่ยวกับนายประตูข่าวสาร (Gatekeeper)

แนวคิดเกี่ยวกับผู้กรองข่าวสาร (Gatekeeper) มีความสำคัญมากในการศึกษา เกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน และ การสื่อสารระหว่างประเทศ เนื่องจากสิ่งที่ผู้รับสารอ่าน เห็น หรือ ได้ยินจากสื่อทั้งหมด ล้วนมาจากการตัดสินใจของผู้กรองข่าวสารดังกล่าวทั้งสิ้น ผู้กรองข่าวสารจะเข้ามามีบทบาททุกขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสื่อสารระหว่างประเทศ เพราะในการสื่อสารระหว่างประเทศดังกล่าว สารมีโอกาสที่จะถูกตัดทอนมากกว่าการ

¹AL HESTER, International News Agency, (Mass Communication : AWorld View, California :Mayfield Publishing Company, 1974) P.208-209

สื่อสารในท้องถิ่น เพราะจำเป็นต้องผ่านประตูต่างๆ มากมาย และผู้กรองข่าวสารมักจะมีบทบาทสำคัญมากในการเคลื่อนย้ายข่าวสาร และมีโอกาสที่จะเปลี่ยนข่าวสารทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา

ในกระบวนการทำข่าวของสำนักข่าวโลก ในแต่ละวันข่าวจะถูกรวบรวมและถูกส่งไปสู่สำนักข่าวเป็นจำนวนมาก ข่าวต่างๆ มากมายดังกล่าว อาจจะไม่ถูกเลือกส่งไปสู่สำนักข่าวทั้งหมดเพราะข่าวบางข่าวอาจจะได้รับความสนใจเฉพาะในบางภูมิภาคเท่านั้น แต่อาจไม่มีความสำคัญกับ ภูมิภาคอื่นเลย บรรณาธิการในสำนักข่าวก็ทำหน้าที่เป็น Gatekeepers เช่นกัน โดยการตัดสินใจที่จะ ส่งข่าวใดผ่านไปให้ผู้กรองข่าวสารอื่นต่อไป ส่วนมาตรฐานที่บรรณาธิการใช้ในการตัดสินใจเลือกข่าวใด ข่าวหนึ่งมักจะขึ้นกับคุณค่าข่าว หรือ สิ่งที่ผู้รับต้องการ หรือ เป็นความต้องการของสำนักงานใหญ่ที่ให้ ติดตามทำข่าวนั้น ๆ

แนวคิดเรื่องผู้กรองสารกับบทบาทบรรณาธิการ หน้าที่ของผู้กรองข่าวสารก็คือ การคัดเลือกจัดสรร เรื่อง หรือ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ไหลผ่านเข้ามามากมาย เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ดีที่สุด บทบรรณาธิการถือว่าการแสดงความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์นั้น ๆ ทั้งฉบับ ฉะนั้น การเลือกรื่องมาเขียนจะต้องพิถีพิถันและรอบคอบ ทำให้ผู้ที่กระทำหน้าที่นี้จะต้องมีวิจารณญาณในการจัดสรรสารนั้นให้อยู่ในรูปที่ความต้องการของมวลชนในสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับนายประตูข่าวสาร (Gatekeepers) สามารถช่วยเป็นกรอบเพื่อวิเคราะห์ถึงการทำหน้าที่เป็นผู้กรองข่าวสารของสำนักข่าวญี่ปุ่น จีจี เพรส ในกระบวนการผลิตข่าวทุกขั้นตอน และศึกษาว่าสำนักข่าวดังกล่าว ได้ใช้องค์ประกอบของคุณค่าข่าว อาทิ เรื่องใกล้ตัว ระดับของผลกระทบ เหตุการณ์ความขัดแย้ง ความแปลก ความสดและเร็วของข่าว เหตุการณ์ที่กำลังอยู่ในความสนใจ ความหายหน้า และภัยพิบัติใดบ้างในกระบวนการคัดเลือกข่าวเพื่อนำเสนอสู่ผู้รับ นอกจากนี้ยังน่าสนใจที่จะศึกษาอำนาจในการตัดสินใจเลือกหรือไม่เลือกข่าวใดข่าวนั้นๆ ขึ้นอยู่กับกองบรรณาธิการหรือบริษัทแม่ หรือตัวผู้สื่อข่าวเอง

การศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบหรือบทบาทหน้าที่ของสำนักข่าว ที่มีต่อชุมชนคนญี่ปุ่นในไทย จำเป็นต้องอาศัยแนวคิดที่เน้นความสำคัญของผู้รับสาร ในฐานะที่เป็นผู้เลือกใช้สื่อประเภทต่างๆ และเลือกเปิดรับเนื้อหาของข่าวสาร เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชน มาใช้ในหัวข้อวิเคราะห์นี้เพื่อวิเคราะห์ว่าลูกค้าที่เป็น สมาชิกรับข่าวจากสำนักข่าวจี เพรส นั้น เนื่องมาจากเหตุผล 6 ประการ ตามผลวิจัยของ McCombs และ Becker หรือไม่และสามารถ นำไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งเกิดความพอใจ ต่อข่าวสารที่ได้รับนั้นมากน้อยเพียงใด

แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชน (The Uses and The Gratifications Approach)

แคทซ์และคณะ (Katz, E. and Others, 1974) ได้ให้คำอธิบายในแบบแผนเรื่องการใช้ประโยชน์ และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชนของผู้รับสาร ดังนี้ แนวทางการศึกษาการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจ คือ (1) สถานะทางสังคมและจิตใจ (2) ความต้องการจำเป็นของบุคคล และเกิดมี (3) ความคาดหวังจากสื่อมวลชนหรือแหล่งข่าวสารอื่น ๆ แล้วนำไปสู่ (4) การเปิดรับสื่อมวลชนใน รูปแบบต่าง ๆ กันอันก่อให้เกิดผล คือ (5) การได้รับความพึงพอใจตามที่ต้องการ และ (6) ผลอื่น ๆ ที่ตามมาซึ่งอาจจะไม่ใช่ผลที่ตั้งเจตนาไว้ก็ได้

นอกจากนี้ Katz และคณะ ได้เสนอแบบจำลองเพื่ออธิบายถึงการที่บุคคลผู้รับสาร มีความต้องการแตกต่างกันไป ก็เนื่องมาจากสถานะทางสังคมและจิตใจที่ต่างกััน ที่ก่อให้เกิดความคาดหวังต่อสื่อแต่ละประเภท ว่าสนองความพอใจได้ต่างกันออกไปด้วย ดังนั้น ลักษณะการใช้สื่อของบุคคลที่มีความ ต้องการไม่เหมือนกันจะแตกต่างกันไป ขึ้นสุดท้ายคือ ความพอใจที่ได้รับจากการใช้สื่อก็ จะแตกต่างกันไปด้วย แบบจำลองดังกล่าวอาจเขียนออกมาได้ดังนี้

แบบจำลองอธิบายการใช้สื่อเพื่อสนองความพอใจ

แบบจำลองการใช้ประโยชน์จากสื่อเพื่อสนองความพึงพอใจดังกล่าว เป็นแบบจำลองซึ่งได้กำหนดขึ้นมา เพื่ออธิบายถึงกระบวนการรับสารในการสื่อสารมวลชน และเพื่ออธิบายถึงการใช้อีสื่อมวลชนโดยปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเลือกบริโภคสื่อมวลชนนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการ หรือแรงจูงใจของผู้รับสารเอง

นอกจากนี้ McCombs และ Becker (1979) ได้อ้างผลวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่าการรับข่าวสารข้อมูลของแต่ละบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับเหตุผล 6 ประการด้วยกันคือ

1. เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวและสังเกตการณ์รอบตัว เพื่อที่จะได้รู้ว่าอะไรกำลังเกิดขึ้น เพื่อให้ทันเหตุการณ์ ทันสมัย และ เรียนรู้ว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญควรรู้
2. เพื่อใช้ข่าวสารที่ได้มานั้น มาเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจในแต่ละวัน
3. เพื่อให้ได้ข่าวสารที่จะใช้เป็นประโยชน์ในการถกเถียงปัญหาประจำวันกับบุคคลอื่น
4. เพื่อสร้างความรู้สึกว่า ได้ร่วมอยู่ในเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นด้วย
5. เพื่อใช้ข่าวสารที่ได้จากสื่อมวลชน ช่วยเสริมความคิดเห็นที่มีอยู่เดิมให้มั่นคงยิ่งขึ้น หรือ อีกนัยหนึ่งช่วยสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำลงไปแล้ว
6. เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และ เพื่อความบันเทิง

จะเห็นได้ว่าผลของการสื่อสารมวลชนในลักษณะนี้จึงขึ้นอยู่กับความต้องการ หรือ แรงจูงใจ ของผู้รับสารเองที่มีต่อข่าวสารต่าง ๆ ที่ส่งผ่านมาทางสื่อมวลชน บุคคลแต่ละคนย่อมมีวัตถุประสงค์ หรือความต้องการในการใช้ข่าวสารสนองความต้องการหรือความพอใจด้วยเหตุผลต่างๆ กัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธนพรรณ วงษ์ประเสริฐ¹ (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พัฒนาการของสถานีวิทยูเอเซียเสรี โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมา พัฒนาการทั้งในด้านโครงสร้าง และ บทบาทหน้าที่ของ สถานีวิทยูเอเซียเสรี ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนด ลักษณะการดำเนินงานและการนำเสนอเนื้อหาสารของ สถานีวิทยูเอเซียเสรี ตลอดจนศึกษา การเปลี่ยนแปลง และ แนวโน้มของสถานีวิทยูเอเซียเสรีในอนาคต ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัย พบว่า การกำเนิดของสถานีวิทยูเอเซียเสรีมีสาเหตุมาจากสถานการณ์ทางการเมืองระหว่าง ประเทศในขณะนั้นที่เรียกว่ายุคสงครามเย็น โดยมีวัตถุประสงค์แรกเริ่มเพื่อเป็นกระบอกเสียง ของรัฐบาลไทยในการป้องกันภัยคุกคามของลัทธิคอมมิวนิสต์ ต่อเมื่อสงครามเย็นยุติลง ส่งผลให้สถานการณ์ความตึงเครียดทางการเมืองระหว่างประเทศไทย กับ ประเทศอินโดจีน หดสั้นไปด้วย แต่ความสำคัญของเอเซียเสรีก็ยังคงมีอยู่ โดยมีวัตถุประสงค์ในปัจจุบันที่ ต้องตอบสนองต่อนโยบายด้านการต่างประเทศของรัฐบาลไทย โดยเฉพาะเป็นการส่งเสริม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับ ประเทศในภูมิภาคเอเซียตะวันออกเฉียงใต้

สุชาดา เพ็ชรแก้ว² (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ลักษณะ อุตสาหกรรมข้าวในประเทศไทย โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้เข้าใจถึงกระบวนการผลิต และลักษณะการกระจายข้าวของอุตสาหกรรมข้าว โดยใช้กรอบแนวคิดเรื่อง "โรงงานข้าว" "การผลิตข้าว" "การกระจายผลิตภัณฑ์" ผลของการวิเคราะห์สรุปได้ว่า

¹ธนพรรณ วงษ์ประเสริฐ, "พัฒนาการของสถานีวิทยูเอเซียเสรี," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2536

²สุชาดา เพ็ชรแก้ว, "การวิเคราะห์ลักษณะของอุตสาหกรรมข้าวในประเทศไทย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2536

1. ผู้ประกอบการของอุตสาหกรรมข้าว มีความสัมพันธ์กันอย่างไรเห็นได้ชัด
ในเชิงโครงสร้าง

2. องค์ประกอบในเชิงโครงสร้าง ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้ประกอบการ
ภายในอุตสาหกรรมข้าวหลายลักษณะเช่น การเลียนแบบซึ่งกันและกัน หรือ สินค้าข้าว
มักปรากฏในรูปแบบตายตัวหรือแบบแผนเดิม ๆ ทั้งนี้ เพราะการผลิตข้าว จะถูกควบคุมโดย
ผู้บริหาร กฎเกณฑ์ และรูปแบบของแต่ละองค์กรนั่นเอง

อนุสรณ์ บุญชิต¹ (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พัฒนาการของสำนักข่าว
แห่งชาติในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญระหว่างแนวนโยบาย
การสื่อสารสากล ซึ่งผลักดันโดยองค์การยูเนสโก และ นโยบายการสื่อสารของรัฐบาลไทย
ผลของการศึกษารูปได้ว่า การก่อตั้งสำนักข่าวแห่งชาติในประเทศไทย มีความสัมพันธ์
กับปัจจัยทางการเมือง โดยผู้นำทางการเมืองมีบทบาทและอิทธิพลในการก่อตั้ง และ
โครงสร้างของสำนักข่าวแห่งชาติของไทยตั้งแต่ก่อตั้งเป็นต้นมา มีการเปลี่ยนแปลงในรายละเอียด
ปลีกย่อย แต่โดยหลักการใหญ่แล้ว ยังเป็นองค์กรของรัฐบาลขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี

พรสุรีย์ ธนะศรีสีบวงส์² (2535) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการคัดเลือก
ข่าวโทรทัศน์ : ศึกษา กรณีช่อง 7 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า นักข่าวโทรทัศน์มีวิธี
การทำงานภายใต้แรงกดดันและสภาพแวดล้อมเฉพาะตัวได้อย่างไร และศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ
ที่มีผลต่อกระบวนการคัดเลือกข่าว จากการศึกษา พบว่า กระบวนการคัดเลือกข่าวโทรทัศน์มี

¹อนุสรณ์ บุญชิต, "พัฒนาการของสำนักข่าวแห่งชาติในประเทศไทย,"
(วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2532

²พรสุรีย์ ธนะศรีสีบวงส์, "กระบวนการคัดเลือกข่าวโทรทัศน์ :
ศึกษาเฉพาะกรณีโทรทัศน์ กองทัพบกช่อง 7," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2535

5 ขั้นตอนดังนี้คือ 1. ขั้นการเลือกเรื่องที่จะทำเป็นข่าว 2. ขั้นการสื่อข่าว-ทำข่าว 3. ขั้นการตัดต่อลงเสียง 4. ขั้นการคัดเลือกและจัดเรียงลำดับความสำคัญของข่าว 5. ขั้นการคัดเลือกเพื่อออกอากาศ

ส่วนกระบวนการคัดเลือกข่าวข่าวโทรทัศน์นั้น มีความแตกต่างไปตามประเภทของข่าว ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ 1. ปัจจัยทางด้านบุคลิกลักษณะเฉพาะตัว และภูมิหลังของนักข่าว 2. ปัจจัยในเรื่องความกดดันของเวลาและ ข้อจำกัดของสถานี 3. ปัจจัยทางนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานี 4. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจการแข่งขัน 5. ปัจจัยทางด้านการเมือง สังคม และ วัฒนธรรม 6. ปัจจัยในด้านคุณค่าและ ธรรมเนียมปฏิบัติที่นักข่าวยึดถือปฏิบัติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย